

Falcaria vulgaris

Skärblad

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Apiales (araliaordningen), **Familj:** Apiaceae (flockblommiga), **Släkte:** *Falcaria* (skärbladssläktet), **Art:** *Falcaria vulgaris* - skärblad Bernh. **Synonymer:** *Sium falcaria*, *Falcaria sioides* Asch., *Falcaria rivini* Host, *Skärfloka*

Kännetecken

Skärblad är en flerårig, 30–70 cm hög flockblomstrig ört med spärrgrenig, trind, massiv stjälk, som tillsammans med bladen ofta bildar sammanvävda trassliga bestånd. Bladen är kala, blågröna och trefingrade eller pardelade. Småflikarna är upp till 30 cm långa och 1,5 cm breda, skärformigt böjda och försedda med vassa, broskartade tänder längs kanten. Flokken har allmänt och enskilt svepe av sylrika svepeblad och 12–18 tunna, kala strålar. Kronbladen är vita och knappt 1 mm långa. Frukten är 3–4 mm lång, 2–4 gånger så lång som bred, kal, brungul med roströda oljekanalerna. Arten blommar i juli-september.

Utbredning och status

Skärblad är känd från spridda lokaler i södra Sverige norrut till Uppland. Arten har 50-tal aktuella lokaler i Skåne (15), på Öland (20), Gotland (8), Västergötland (1), Bohuslän (1), Östergötland (1) och Uppland (2). På många av sina aktuella lokaler har skärbladet lyckats hålla sig kvar under lång tid och den förefaller inte ha gått tillbaka i nämnvärd grad under senare decennier. I Danmark är skärblad känd från åtskilliga fynd, mest från Själland och omgivande öar. Arten är inte känd från Norge och Finland. Skärblad har ett sammanhängande utbredningsområde från de nordöstra delarna av Spanien och mellersta Frankrike i väster, genom Centraleuropa, Främre Asien och södra Ryssland österut till de centrala delarna av Asien. Arten finns även införd i Nord- och Sydamerika.

Ekologi

Skärblad blev första gången funnen 1806 i södra Skåne. Den är ingen ursprunglig växt i Skandinavien utan har huvudsakligen kommit in med orent utsäde. Den kan uppträda som ogräs i åkrar men idag finns de flesta förekomsterna på torra väg- och åkerrenar samt ruderatmarker. Skärblad är en låglandsart som finns på sandig eller lerig, kalkhaltig mark. I sitt ursprungsområde växer den vild på torra backar och slänter men förekommer även i öppna skogar och i stäpp- och klippterräng. Arten finns i områden med ett torrt och varmt klimat, vilket kan förklara att den nästan helt saknas i de västligaste delarna av Europa. Skärblad har ett djupgående rotsystem och har på många håll i sitt utbredningsområde uppträtt som ett besvärligt och svårutrotat ogräs. Skärbladens frukter sprids med hjälp av vinden då den vissna plantan lossnar från roten och blåser iväg och efterhand sprider sina frukter. Skärblad har haft svårt att föröka och sprida sig i vårt land vilket sannolikt beror på att det är en sydlig växt som är dåligt anpassad till vårt klimat. Frukterna hinner endast mogna under extremt gynnsamma somrar, som t ex på Öland, sommaren 1995. Där den väl kunnat etablera sig kan den emellertid bli stationär och långlivad genom sitt väl utvecklade rotsystem.

Hot

Alltför långtgående igenväxning och intensiv ogräsbekämpning kan, tillsammans med väg- och anläggningsarbeten, förmodas utgöra hot mot skärblad. Även för tidig vägkantsslätter kan utgöra ett problem.

Åtgärder

Genom bättre rensat utsäde kan man anta att arten alltmer sällan nyetableras i vårt land. Det är därför av vikt att skötseln av det begränsade antalet lokaler som finns kvar utformas så att den gynnar skärbladets fortbestånd. Vägförvaltningar och markägare bör informeras om artens existens. Vägkantsförekomsterna bör markeras så att hänsyn kan tagas till växten vid vägkantsslätter, ogräsbekämpning och anläggningsarbeten av olika slag. Vid behov måste växtplatserna röjas och slås. Skärblad övervakas av floraväktare.

Övrigt

Utländska namn – NO: Sagkjeks, DK: Segblad, FI: Sirppiputki, GB: Longleaf.

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2006. Floraväktarrapport 2005 Ölands botaniska förening. *Krutbrännaren* 15 (1): 3–49.
- Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. Lunds Botaniska Förening. *Medlemsblad* 1996 (1): 5–52.
- Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. Lunds Botaniska Förening. *Medlemsblad* 1997 (1).
- Antonsson, K. 1997. Hotade kärleväxter i Östergötland 1997. Information från länsstyrelsen i Östergötlands län 1997:4.
- Blomgren, E. 2004. Floraväktarverksamheten i Bohuslän. Årsrapport 2004. Föreningen Bohusläns flora.
- Egholm, B. 1951. Umbelliferernes udbredelse i Danmark. *Bot. Tidskr.* 47: 373–480.
- Ekman, J., Frostberg, K. & Svenson, A. 2005. Floraväktariet i Sörmland och Uppland fram t.o.m. 2004. *Daphne* 16: 3–111.
- Jessen, K. & Lind, J. 1922–1923. *Det Danske Markukrudts Historie. Det kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, naturv. og mathem. Afd. 8 Række. VIII.* København.
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärleväxter på Öland. *Krutbrännaren. Suppl.* 2.
- Kraft, J. 1987. Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg. Lund.
- Mattiasson, G. 1995. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1994. Lunds Botaniska Förening. *Medlemsblad* 1995 (1): 28–60.
- Petersson, J. 1996. Nyheter i Gotlands flora 1995. *Rindi* 16: 14–33.
- Petersson, J. 1997. Nyheter i Gotlands flora 1996. *Rindi* 17: 3–14.
- Petersson, J. 1999. Hotade växter på Gotland. Del 2: Sårbara arter. *Rindi* 19: 59–118.
- Sahlin, E. 2005. Floraväktarverksamheten i Västergötland. Årsrapport 2004. *Calluna* 22 (2): 1–49.
- Sterner, R. 1986. Ölands kärleväxtflora. 2:a rev. uppl. utgiven av Åke Lundqvist. Stockholm.

Författare

Kjell-Arne Olsson 1996. ©ArtDatabanken, SLU 2007.